

“Unha elexía a María Mariño”

Artigo de Carmen Blanco

Consello da Cultura Galega
Sección de Filosofía e Pensamento
Comisión Técnica de Xénero

UNHA ELEXÍA A MARÍA MARIÑO

Carmen Blanco

A fala galega xa non se moverá en cen anos
Uxío Novoneyra

A poeta noiesa María Mariño e o poeta corelao Uxío Novoneyra están unidos na súa vida e na súa obra desde que se coñeceron na aldea de Parada a finais dos anos corenta e especialmente desde o cultivo cotiá da súa profunda amizade a raíz do asentamento de novo no Courel do autor d' *Os eidos* en 1953. Aquí, na casa da Fonte de Uxío e no bosque antigo do Courel nace á poesía galega María Mariño escoitando a voz d' *Os eidos* de Novoneyra. E aquí, guiada polo profundo sentido poético do Uxío mestre e mentor, María Mariño escribe e prepara para a publicación *Palabra no tempo*.

En 1962 Novoneyra deixa a estancia courelá e marcha vivir a Madrid ata que volta de novo ao Courel en 1966. Cando neste 1966 Novoneyra regresa á serra e coñece polo home da autora, Roberto Posse Carballido, que María Mariño ten leucemia e está desafiuzada, escribe, para conxurar a súa dor, o poema "Elexía previa a María Mariño", datado no Courel en febreiro de 1966. O poeta estaba na súa etapa creativa elexíaca que o levara a compor o poemario bilingüe *Elegías del Caurel y otros poemas* (Colección Adonais, Ediciones Rialp, Madrid-México-Buenos Aires-Pamplona, 1966). Logo, co paso dos anos, a peneira de excelencia do poeta non recollerá a composición dedicada a María Mariño no seu ciclo poético definitivo de ton elexíaco, *Tempo de elexía* (Colección "Merlín e familia", Vía Láctea, A Coruña, 1991), mais o texto ten un alto interese para o coñecemento dos dous cantores.

A "Elexía previa a María Mariño" de Novoneyra adianta o canto doloroso da morte da poeta e caracteriza a profunda personalidade de María Mariño a través da alusión á súa "cara de elexía", unha imaxe emblemática que Uxío vía no físico de mulleres elixidas. O poema caracteriza tamén a obra mariñá cando di que coa súa morte queda sen nome o corazón escuro, a chamada xorda, e a pequena e escura vida, aludindo á temática esencial da

poesía gardada no mesto e misterioso mundo aberto de María Mariño. E a composición caracteriza, así mesmo, a súa rupturista e subversiva lingua poética de “dinamiteira da fala” cando di que coa súa morte a fala galega xa non se moverá en cen anos. A elexía canta así:

QUEDOU sin nome o cor escuro
a chamada xorda o muricego i a silveira,
os bichiños pequenos i a sua escura vida.
A fala galega xa non se moverá en cen anos:
as palabras seguirán ehí.
A tua cara de elexía volta cara a vida.
Ven a noite mesta de tanta perda e guíndase
contra min.
Estounte vendo ainda
i escriboche esta elexía. Onde
podería eu levar a forza contra ´o meu
o golpe-inorde que ven que chega,
deixando o teu corpo como unha voce.
Pecharal´os ollos cun vento do revés zoando
tódalas follas de costas na direución do luito.
Sombra mesta, grande mesta,
Péchate co mundo i esconde todo para non ver.
pra que esto non medre así.
Parece que canto a miña morte.
E verche sorrir dentro dun intre.
Non sabes que logo te irás sin despedir.
Baixa esa mao para pecharme o corazón.

O poeta exorciza desta maneira a súa dor e prepárase para asistir abraiado á plenitude órfica e creativa acadada por María Mariño no ano previo á súa morte no que escribirá a súa obra última, *Verba que comeza*. Uns meses nos que a poeta camiñaría para a fin cunha agónica loita pola vida, exultante de poesía que lle rebordaba como un río cara a plenitude do mar definitivo: “¡Por riba de nós queda o mar!”.